

KAKO OZVOČITI ZEMLJO

Privabiti zvok iz materiala, kakršen je glina, je bil temeljni izziv tokratnega umetniškega raziskovanja Dragice Čadež in Boštjana Lapajnet. Vsak po svoje že ves čas raziskujeta različne oblike materije, ki nas obdaja in sestavlja naš svet. Čadeževa kot kiparka, ki jo sicer poznamo tudi kot soustvarjalko slovenskega neokonstruktivizma, je še posebno inovativna zlasti v lesu in glini, Lapajne pa je kot slikar razširil slikovno polje v prostor skulptur, zdi se, da ga je doslej še posebej izzivalo steklo. Čeprav ustvarjata vsak svoj imaginarni svet, pa ju je projekt Zvenečih skulptur združil tudi v skupno raziskovanje potencialov gline. Prvič sta se tudi oba lotila vprašanja zvoka v njej, zato sta si ta projekt zamislila predvsem kot eksperiment in test nekakšnega ozvočenja te tako primarne in zemeljske strukture in tvarine.

V poskus iskanja vibracij sta vključila potrebne elemente, ki sploh omogočijo aktiviranje njihovih »zvenečih objektov«. Poleg samega materiala gline (nekaj manjših eksperimentov sta sicer naredila še v drugih materialih) torej tudi prezenco dotika, elemente časa in prostora in medsebojna razmerja. Iz kiparskega izhodišča sta se lotila obdelave površin, ki nekje asociirajo na imaginarne, abstraktne in organske oblike (npr. »Ropotulje« Čadeževe), hkrati pa so lahko tudi vizualne asociacije na konkretne podobe glasbil (npr. »Harfa« Lapajnete). Nista pa pri tem zanemarila niti številnih notranjih prostorov te oblikovane snovi, ki z aktivacijo njihove votlosti ključno vplivajo na njen zven. S tem sta ta »negativni« notranji prostor, ki je večini neviden in se zdi, kot da ne obstaja, nekako naredila prezenten, ga osmislila, konkretizirala. Poigrala sta se z razmerji med zunanjim in notranjim, kar je bil tudi sicer eden od osnovnih kiparskih izzivov že v modernizmu in očitno ostaja izziv še danes. Tisto, kar je zagotovo pomemben vidik ustvarjenih skulptur, pa je element procesualnosti. Lahko rečemo, da gre za svojevrstni »work in progress« ali delo v nastajanju, saj je končni izdelek nenehno pod vplivom novih dogodkov sprememb in intervencij, tako obeh avtorjev kot tudi glasbenih ustvarjalcev, ki so si zaželeli preseči omejitve inštrumentov in zakorakati z glasbo v svet kiparstva. Takšno brisanje meja med enim in drugim ustvarja tudi intenzivna, soodvisna razmerja, kjer je treba računati tudi na naključja in možnost, da rezultati raziskovalnega procesa presenetijo v »negativno« ali »pozitivno« smer in kjer je tudi potencialna »napaka« del ustvarjalnega procesa.

Nekatera njuna dela so se zvočno odlično odzvala ob dotikih in uglasbila svojo formo, za druga pa se zdi, kot bi še ljubosumno varovala svoje jedro pod trdno lupino povrhnjice, ki govori o zvoku zlasti prek svoje forme, strukture. Vsekakor pa so vsa pogumen korak v brezmejno polje vibracij, konkreten poseg v neoprijemljivo, v svet zvočnega valovanja. So stik s krhkostjo, saj že najmanjši nepreviden ali nepremišljen dotik ali prijem lahko prelomi površino in s tem zaduši ali celo uniči njegovo glasbo.

Dragica Čadež in Boštjan Lapajne predajata svoja dela v interakcijo s publiko, da bi preizkusila svoj eksperiment. Predajata jih glasbeni in galerijski publiki, torej v kontekst kiparskega in glasbenega sveta, kjer se bodo pomeni njihovih del spreminjali in prehajali drug v drugega. In prav odziv publike bo tisti, ki bo zaokrožil njuno delo in jima dal izhodišča za prihodnje raziskovalno pot na tem področju.

Barbara Sterle Vurnik

Slovenski tolkalni projekt (krajše SToP).

Odprtost glasbenim vplivom in novim idejam vodi akademske tolkalce, zbrane v skupini SToP, v zanimive projekte. Njihova dinamična ustvarjalnost in želja po izvajanju strogo klasične glasbe, lastnih skladb, enako pa tudi sodobne in elektroakustične tolkalne glasbe, potrjujejo edinstvenost skupine v Sloveniji in tujini. V zadnjem obdobju se povezuje z drugimi glasbenimi in sploh umetniškimi zvrstmi. Raziskuje sinergijo različnih umetniških polj in se (zavesno) odmika od izvedbe samo klasičnega tolkalnega programa. Skupina je leta 2013 za svoje delo prejela Župančičevo nagrado, leta 2014 pa nagrado Prešernovega sklada.

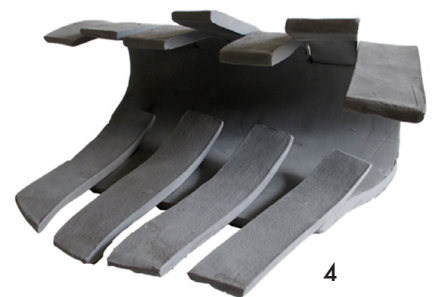
akad. kip. Dragica Čadež, mag. red. prof.

- 1 Lobjane
- 2 Glinenofon
- 5 Ropotulja

mag. akad. slik. Boštjan Lapajne

- 3 Perforirana harfa
- 4 Temna mala harfa

Vsa dela so iz žgane gline
2016

Sponzorji:

DDSS 70
Društvo slovenskih skladateljev
Society of Slovene Composers
LET

k u l t u r a
republika slovenija
ministrstvo za kulturo
www.mk.gov.si

Mestna občina
Ljubljana

MARMOR
S E Ž A N A d.d.